

ազգ ունի յերուսաղէմ՝ զիւր սեփհական տեղիս, և վաւերական դրեանքն մեր յայտ առնեն թէ, լեառն Զիթենեաց սեփհական է Հայոց. եթէ Յոյնք ունին հրաման ինչ սակս այնր տեղւոյ՝ մատուցեն, եկեղեցին Բեթղէհէմի բաժանորդութեամբ է երկուց ազգաց, և հարկ էր զմի բանալի արտաքին դրան ունիլ Հայոց իբրեւ սեփհական իրաւունք. բայց Յոյնք անիրաւութեամբ զլացան և ոչ կամեցան տալ զայն. այժմ զհետ մտեալ են առնուլ և զմի բանալի Զիթենեաց լերին՝ որ սեփհական է Հայոց, եւ այս չէ իրաւունք:

Փոխանորդն Յունաց. Պատասխանիք Հայոց վասն Զիթենեաց լերին, և շինութիւնքն ըստ մտաց հրովարտակաց, և սեփհականութիւն տեղւոյն լինիլ Հայոց, ՚ի հարկ է ոչ են ճշմարտութեամբ. զի լեառն այն ՚ի վաղ ժամանակաց անտի բաժանորդ և ուխտատեղի է երկց ազգաց և Մահմետականաց եւս. զի նախ քան զքայքայիլ զմրեթի նորին ՚ի շարժէ՝ բանալին էր ՚ի ձեռս գիւղական այլազգւոյ միոյ, և շինեցաւ համահաճ հաւանութեամբ երկց ազգաց՝ օրինօք Դատարանի և հաստատուն Հէօճճէթիւ, եւ տուաւ յայնժամ իւրաքանչիւրոց մէն մի բանալի, և մին եւս մնաց ՚ի ձեռս այլազգեաց. ոչ երբէք լինէր այսպիսի միաբանութիւն, եթէ տեղին լինէր մի միայն սեփհական ազգին Հայոց, և չէր հնար տալ իւրաքանչիւրոց բանալի, յետ այսպէս որոշելոյ զինգիրն, Հայք ՚ի Կոստանդինուպօլիս խաբէյութեամբ մատուցին աղերսագիր և առին հըրովարտակ, և այն միայն էր վասն նորդութեան և պատարագի, և ոչ նորահնար շինութիւնս սահմանել, որք են տախտակամած ձեղունն, նոր սենեակք, կախել պատկերս և կանթեզս, տարածել սփռօցս, և զնեւ աշտանակս, եւ մշտնջենաւոր թօղու անդ, որ միայն ՚ի ժամ պատարագին պարտ էր մնալ, այս ամենայն հռչակեալ է ՚ի լեզուս հասարակութեան: Եւ այսօքիկ յորժամ քննեցան ՚ի ժամանակս վէճին Լատինաց առաջի Քաղաքապետին և գլխաւորաց քաղաքին Ալէֆի կոչեցելոց, որոց մենաստանն կից է տեղւոյն՝ ճարտարապետին և Զիթենեաց լերին Շէյխին և այլոց. յայնժամ յայտնի եղեւ թէ Հայք ոչ են վարեալ ըստ մտաց հրովարտակացն, այլ արտաքոյ նոցին և նորա-